

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΠΛΑΧΝΙΚΟΥ ΠΑΤΕΡΑ (ΑΣΩΤΟΥ ΥΙΟΥ).



Λκ 15, 1 Όλοι οι τελώνες¹ και οι αμαρτωλοί συνήθιζαν να πλησιάζουν τον Ιησού και να τον ακούνε.

2 Οι Φαρισαίοι και οι γραμματείς διαμαρτύρονταν κι έλεγαν ότι αυτός δέχεται αμαρτωλούς και τρώει μαζί τους.

3 Εκείνος τότε τους είπε την ακόλουθη παραβολή:

11 ... «Κάποιος άνθρωπος είχε δύο γιους.

12 Ο μικρότερος από αυτούς είπε στον πατέρα του: «Πατέρα, δώσε μου το μερίδιο της περιουσίας² που μου αναλογεί». Κι εκείνος τους μοίρασε την περιουσία.

13 Ύστερα από λίγες μέρες ο μικρότερος γιος τα μάζεψε όλα κι έφυγε σε χώρα μακρινή. Εκεί σκόρπισε την περιουσία του κάνοντας άσωτη ζωή.

14 Όταν τα ξόδεψε όλα, έτυχε να πέσει μεγάλη πείνα στη χώρα εκείνη, κι άρχισε κι αυτός να στερείται.

15 Πήγε κι έγινε εργάτης σε έναν από τους πολίτες εκείνης της χώρας, ο οποίος τον έστειλε στα χωράφια του να βόσκει χοίρους³.

16 Έφτασε στο σημείο να θέλει να χορτάσει με τα ξυλοκέρατα που έτρωγαν οι χοίροι, και κανένας δεν του 'δινε.

17 Τελικά συνήλθε και είπε: Πόσοι εργάτες του πατέρα μου έχουν περίσσιο ψωμί, κι εγώ εδώ πεθαίνω της πείνας!

18 Θα σηκωθώ και θα πάω στον πατέρα μου και θα του πω: «Πατέρα, αμάρτησα στον Θεό και σ' εσένα·

19 δεν είμαι άξιος πια να λέγομαι γιος σου, κάνε με σαν έναν από τους εργάτες σου».

20 Σηκώθηκε λοιπόν και ξεκίνησε να πάει στον πατέρα του. Ενώ ήταν ακόμη μακριά, τον είδε ο πατέρας του, τον σπλαχνίστηκε, έτρεξε, τον αγκάλιασε σφιχτά και τον καταφιλούσε⁴.



Πουθενά δεν φαίνεται να ζητά ο μικρότερος γιος με τρόπο απαιτητικό **το μερίδιο της περιουσίας** που του αναλογούσε. Παρακάλεσε τον πατέρα του, και αυτός του έκανε τη χάρη. Κατά το τότε κληρονομικό δίκαιο, ο με-γαλύτερος γιος κληρονομούσε τα $\frac{2}{3}$ της πατρικής περιουσίας. Το υπόλοιπο $\frac{1}{3}$ μοιραζόταν στους υπόλοιπους γιους σε ίσα μερίδια. (Οι κόρες δεν κληρονομούσαν τίποτε). Με αυτή την ελάχιστη κληρονομιά δύσκολα μπορούσαν αυτοί οι γιοι να τα βγάλουν πέρα. Γι' αυτό οι περισσότεροι νέοι τότε αναγκάζονταν να μεταναστεύουν για μια καλύτερη ζωή. Στη χώρα ζούσαν τότε κάπου 1,5 - 2 εκατομ. Ισραηλίτες, ενώ σε χώρες εκτός αυτής 4 - 6 εκατομ.



Τα **γουρούνια** θεωρούνταν τότε από τους Ισραηλίτες ακάθαρτα ζώα και δεν επιτρεπόταν να τα τρώνε. Η χοιροτροφία ήταν λαθραία επιχείρηση και οι χοιροτρόφοι και χοιροβοσκοί αντιμετώπιζονταν με περιφρόνηση. Χοιροβοσκός, και μάλιστα στην υπηρεσία αλλοεθνούς και αλλόθρησκου αφεντικού, όπως στην περίπτωση του μικρού γιου, σήμαινε μεγάλο κατάντημα.

21 Τότε ο γιος του τού είπε: «Πατέρα, αμάρτησα στον Θεό και σ' εσένα και δεν αξίζω να λέγομαι παιδί σου».

22 Ο πατέρας όμως γύρισε στους δούλους του και τους είπε: «Βγάλτε γρήγορα την καλύτερη στολή και ντύστε τον φορέστε του δαχτυλίδι στο χέρι και δώστε του υποδήματα.

23 Φέρτε το καλοθρεμμένο μοσχάρι και σφάξτε το να φάμε και να ευχαριστηθούμε,

24 **γιατί αυτός ο γιος μου ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε.** Έτσι άρχισαν να διασκεδάζουν χαρούμενοι.

25 Ο μεγαλύτερος γιος του βρισκόταν στο χωράφι. Καθώς λοιπόν ερχόταν και πλησίαζε στο σπίτι, άκουσε μουσικές και χορούς.

26 Φώναξε έναν από τους υπηρέτες και ρώτησε να μάθει τι συμβαίνει.

27 Εκείνος του είπε: «Γύρισε ο αδερφός σου, κι ο πατέρας σου έσφαξε το καλοθρεμμένο μοσχάρι, γιατί του ήρθε πίσω γερός».

28 Αυτός τότε θύμωσε και δεν ήθελε να μπει μέσα. Βγήκε ο πατέρας του και τον παρακαλούσε,

29 εκείνος όμως αποκρίθηκε στον πατέρα του: «Εγώ τόσα χρόνια σου δουλεύω και ποτέ δεν παράκουσα διαταγή σου. κι όμως σ' εμένα δεν έδωσες ποτέ ένα κατσίκι για να διασκεδάσω με τους φίλους μου.

30 Όταν όμως ήρθε αυτός ο γιος σου, που κατασπατάλησε την περιουσία σου με πόρνες, έσφαξες για χάρη του το καλοθρεμμένο μοσχάρι».

31 Κι ο πατέρας του τού είπε: «Παιδί μου, εσύ είσαι πάντοτε μαζί μου και όλα τα δικά μου είναι και δικά σου.

32 Έπρεπε όμως να χαρούμε και να ευχαριστηθούμε, γιατί ο αδερφός σου αυτός ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε».

Ἡ ΠΑΡΑΒΟΛΗ τοῦ ἈΓΩΓΟῦ ΝΙΟΥ



«Πατέρα, συγχώρεσέ με»!

Επεξεργασία

1. Προσέξτε τους 3 πρώτους στίχους και εξηγήστε για ποιον λόγο ο Ιησούς είπε την παραβολή αυτή.

Αφορμή και στόχος διήγησής της:

Το ακροατήριο του Ιησού ήταν άνθρωποι κάθε προέλευσης, ανάμεσά τους και **τελώνες** (=φοροεισπράκτορες των Ρωμαίων, μισητοί στο λαό) και αμαρτωλοί



(οι οποίοι αντιμετώπιζονταν με **θρησκευτικό και κοινωνικό αποκλεισμό, απέχθεια και περιφρόνηση**). Αυτό δημιουργούσε πρόβλημα στους Φαρισαίους και τους Γραμματείς, αφού πίστευαν ότι η σωτηρία αφορούσε συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων ευσεβών και πάντως όχι ανθρώπους αμαρτωλούς. Γι' αυτό διαμαρτύρονταν όταν έβλεπαν τον Ιησού να συνομιλεί και να τρώει πολλές φορές μαζί τους. Ο Χριστός τότε τους διηγήθηκε την παραβολή του Ασώτου.

Στην **εικόνα του τιμωρού Θεού** που είχαν οι Ιουδαίοι, μπροστά τους έρχεται ο Ιησούς να τοποθετήσει την **εικόνα ενός σπλαχνικού, σαν πατέρα, Θεού**, που αγκαλιάζει όλους τους ανθρώπους και συγχωρεί όσους μετανοούν ειλικρινά. Ο Ιησούς με την παραβολή αποσαφηνίζει στους επικριτές και αιτιολογεί τη συμπαθή στάση του προς τους απόβλητους, καλεί να μεταβάλουν τη δυσμενή στάση και συμπεριφορά τους και να γίνουν κοινωνοί της χαράς για τη μεταστροφή τους.



*Η απεικόνιση του Θεού
από πίνακα του Μιχαήλ Άγγελου*

2. Ο μικρός γιος έφυγε από το σπίτι. Στην ξενιτιά η ζωή του είχε περιπέτειες. Ποιο νομίζετε ήταν το λάθος του; (βλ. και Ερμ. 2 και 3)

Ο μικρότερος γιος της παραβολής δεν μπορούσε να διανοηθεί το μαρτύριο, που έκρυβε ο δρόμος της επιλογής του. Ο πατέρας του όμως το γνώριζε. Κι ωστόσο δεν του αρνήθηκε το μερίδιο της περιουσίας, που του ζήτησε. Επειδή, ακριβώς, γνώριζε, πόσο πολύτιμο αγαθό είναι το αγαθό της ελευθερίας.

Η εγκατάλειψη του πατρικού σπιτιού είναι το **πρώτο λάθος**.

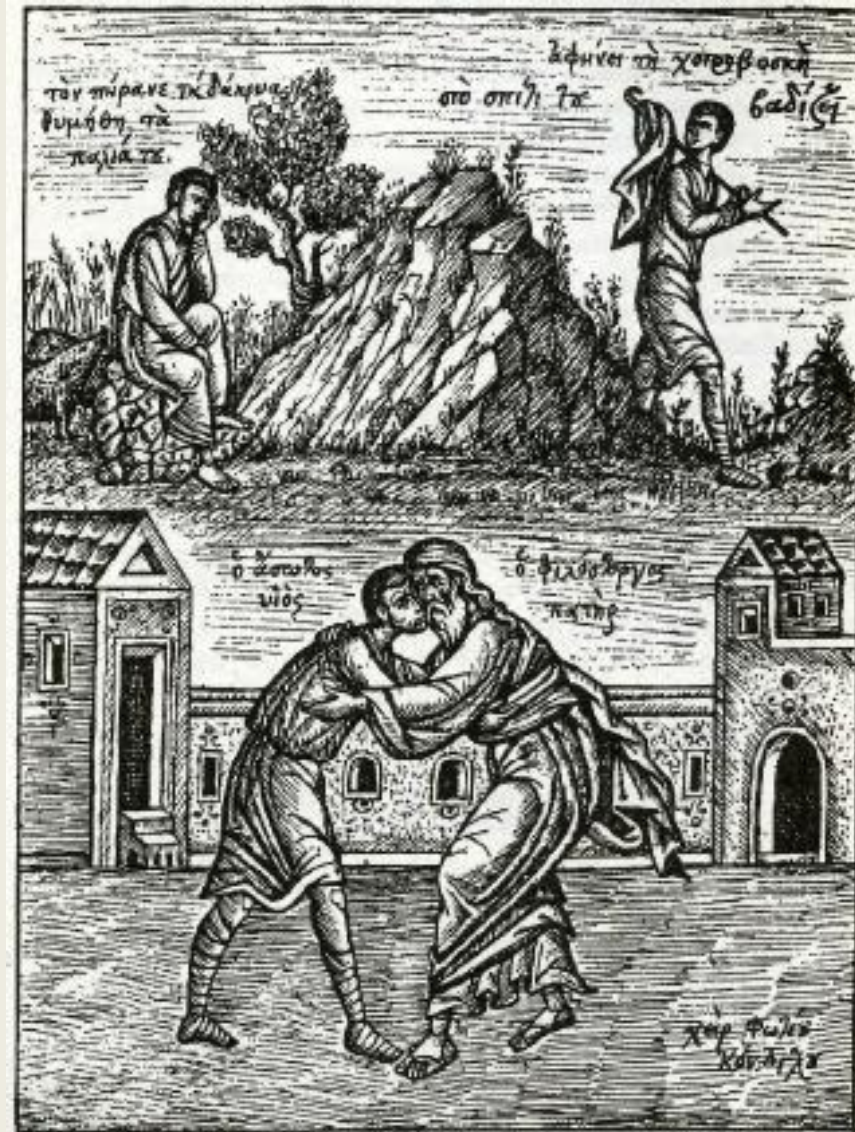
Πιστεύοντας ότι στερείται την ελευθερία του κοντά στον πατέρα του, φεύγει μακριά και σκορπίζει την περιουσία του ζώντας **άσωτα** (= έκλυτη ζωή σπαταλώντας την περιουσία του και αγνοώντας την οικογένειά του και τους κανόνες της κοινωνίας). Το **δεύτερο λάθος** του είναι, λοιπόν, η χρήση του μεριδίου που πήρε. Νιώθει παντοδύναμος, στηρίζεται σε ψεύτικα στηρίγματα (χρήμα) και κάποια στιγμή έρχεται η καταστροφή.



3. Τι έκανε τον μικρό γιο να πάρει την απόφαση να επιστρέψει;

Η σύγκριση της αθλιότητας της ζωής του με την ευημερία του πατρικού σπιτιού του τον κάνει να αποφασίσει την επιστροφή. Ο μικρός γιος συνειδητοποιεί τα λάθη του. Το σημαντικό εδώ είναι πως παρά την αποτυχία του **τολμά, εμπιστευόμενος την πατρική αγάπη, να επιστρέψει.**

Στην παραβολή ούτε ο μικρότερος ούτε ο αδελφός του καταδικάζονται. Επικρατεί χαρά για τον ένα, ευχή για τον άλλο - να αλλάξει στάση. Η διόρθωση πορείας ζωής δεν είναι μειωτική αδυναμία, αλλά προσωπική πράξη τόλμης και ευθύνης. **Ο Θεός, κατά την παραβολή, δεν είναι απειλή, αλλά αγάπη, καταφύγιο και συμπαράσταση για υπέρβαση αδιεξόδων.**



4. Διαβάστε τη σκηνή της επιστροφής και υποδοχής του μικρού γιου (στ. 20 - 24). Υπογραμμίστε λέξεις και φράσεις που δείχνουν τη συμπεριφορά του πατέρα του. Αξιολογήστε την και προσπαθήστε να την εξηγήσετε.



" Ενώ ήταν ακόμη μακριά, τον είδε ο πατέρας του, τον σπλαχνίστηκε, έτρεξε, τον αγκάλιασε σφιχτά και τον καταφιλούσε ".

Ο πατέρας είναι ιδιαίτερα διαχυτικός και τρυφερός με το μετανοημένο γιο, παρά τις αντιλήψεις της εποχής που θέλουν τον πατέρα αυστηρό και αυταρχικό.

" Βγάλτε γρήγορα την καλύτερη στολή και ντύστε τον φορέστε του δαχτυλίδι στο χέρι και δώστε του υποδήματα ".

Ο πατέρας συγχωρεί και αποκαθιστά πλήρως το γιο στην ευγενή κοινωνική του θέση. Το λαμπρό ένδυμα έδειχνε υψηλή κοινωνική θέση και το δαχτυλίδι εξουσία. Τα υποδήματα σημαίνουν αποκατάσταση στη θέση του γιου, αφού οι δούλοι ήταν ανυπόδητοι.

" Φέρτε το καλοθρεμμένο μοσχάρι και σφάξτε το να φάμε και να ευχαριστηθούμε. Έπρεπε όμως να χαρούμε και να ευχαριστηθούμε, γιατί ο αδερφός σου αυτός ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε ".

Ο πατέρας δεν εξετάζει το μέγεθος των λαθών του γιου. Χαίρεται και γιορτάζει για την επιστροφή του.

5. Παρακολουθήστε τη συμπεριφορά του μεγαλύτερου γιου, όταν επιστρέφει ο μικρότερος αδερφός του (στ. 25 - 32). Την δικαιολογείτε; Αν όχι, τότε ποιο ήταν το δικό του λάθος;

Ο μεγάλος γιος δεν είχε καταλάβει ποτέ την τραγωδία, που ζούσε ο πατέρας του, ενόσω έλειπε ο αδελφός του. Και πολύ βέβαια περισσότερο δεν είχε καταλάβει την τραγωδία του αδελφού του. Που, στην πραγματικότητα, είχε πεθάνει, όπως έλεγε ο πατέρας του. Ώστε, τώρα, δικαιολογημένα, να γιορτάζει και να πανηγυρίζει την ανάστασή του.

Και δεν είχε καταλάβει, επειδή ακριβώς **κι ο ίδιος ήταν νεκρός**. Ενώ, αν ήταν ζωντανός θα έμπαινε στο σπίτι και στη θέση του πατέρα και του αδελφού. Για να γιορτάσει μαζί τους.

Είχε βέβαια κάποιες **τυπικές αρετές**.

Αλλά δεν είχε καταλάβει ότι η **αρετή** δεν **είναι** σταθμός, όπου κάποιος επαναπαύεται, περιχαρακωμένος στη ναρκισσιστική του αυταρέσκεια. Όπως συνέβαινε με τους φαρισαίους. Αλλά **ένα αδιάκοπο και δημιουργικό αγώνισμα**, σε συνεργασία με το Θεό και τους συνανθρώπους.

ὁ ἄσπυτος, νῖος



6. Υπογραμμίστε τα λόγια του πατέρα, που δείχνουν τη συμπεριφορά του προς τον μεγαλύτερο γιο. Αξιολογήστε την.

«Παιδί μου, εσύ είσαι πάντοτε μαζί μου και όλα τα δικά μου είναι και δικά σου. Έπρεπε όμως να χαρούμε και να ευχαριστηθούμε, γιατί ο αδερφός σου αυτός ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε».

Στην παραβολή ούτε ο μικρότερος ούτε ο αδελφός του καταδικάζονται. Επικρατεί **χαρά για τον ένα, ευχή για τον άλλο - να αλλάξει στάση.**

Ο πατέρας εδώ προσπαθεί να μεταφέρει την προσοχή του μεγάλου γιου από το ατομικό – εγωιστικό επίπεδο στη **φιλανθρωπία και συγκατάβαση** (=ανοχή, κατανόηση) για την επιστροφή του χαμένου γιου.

7. Με βάση την επεξεργασία όλης της διήγησης καταλαβαίνετε τώρα γιατί ο πατέρας θεωρείται το κεντρικό πρόσωπο της παραβολής; Εξηγήστε το.



Αυτός πρωταγωνιστεί παντού, κάνει πράγματα αλλιώτικα: πρωτοφανή, πρωτάκουστα, ασυνήθιστα, ανατρεπτικά, νέα, μεγαλειώδη, μοναδικά.

Η παραβολή αυτή αποκαλύπτει το πρόσωπο του Θεού ως σπλαχνικού πατέρα, ένα Θεό που έχει αγάπη για όλους, παραμένει σπλαχνικός προς όλους με τον τρόπο που ο καθένας το έχει ανάγκη. Αυτός ο μοναδικός Πατέρας της παραβολής, που πάντα μας περιμένει, μας κάνει να νιώθουμε παιδιά του και να έχουμε τη βεβαιότητα ότι «το σπίτι του» είναι πάντοτε ανοιχτό για μας.

8. Η παραβολή αυτή φανέρωσε ποιος είναι ο αληθινός Θεός. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά αυτού του Θεού; (Σημειώστε τα στο τετράδιο σας· βλ. και κείμενο Ν. Καβάσιλα).

Ο αλλιώτικος Θεός

Ο Θεός είναι:

πιο στοργικός από κάθε φίλο,
πιο δίκαιος από κάθε κυβερνήτη,
πιο τρυφερός από κάθε πατέρα,
πιο πολύ μέλος μας από όσο τα ίδια μας τα μέλη,
πιο αναγκαίος σε μας από την ίδια την καρδιά μας.

Νικόλαος Καβάσιλας μεγάλος θεολόγος του 14ου αι.



9. Ποια απάντηση έδωσε ο Ιησούς στη διαμαρτυρία των Φαρισαίων με την παραβολή αυτή; Τι τους καλεί να πράξουν και οι ίδιοι;

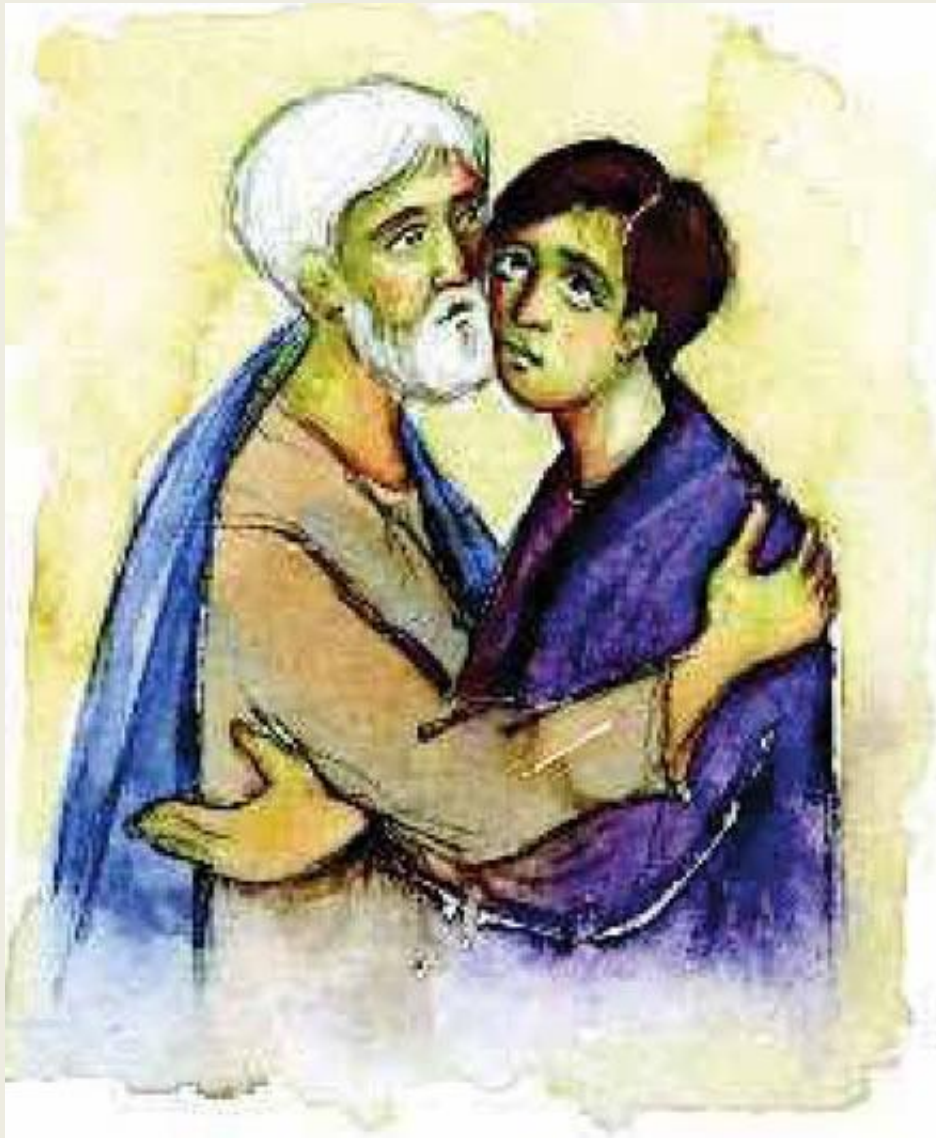
Δεν τους επικρίνει, δεν τους κατηγορεί. Τους παρακαλεί και κάνει έκκληση: να φέρονται προς τους αμαρτωλούς σπλαχνικά και να συμμερίζονται με χαρά το χαρμόσυνο γεγονός της μεταστροφής τους.

Η παραβολή σταματά απότομα. **Οι ακροατές** που είχαν πρόβλημα με τους μεταστρεφόμενους τελώνες και λοιπούς "αμαρτωλούς" ποια θέση θα πάρουν προσωπικά οι ίδιοι; Τελικά **με ποιον θα συμφωνήσουν** και αναλόγως **θα πράξουν: με τον μεγάλο γιο ή με τον πατέρα του;**

Από τη συμπεριφορά των δύο γιων: Ο μικρός παρουσιάζεται ως "απολωλώς", αποτυχημένος και δραματικός· στο τέλος αποκαθίσταται. Ο μεγάλος επίσης ως "απολωλώς", αλλά και τραγικός· τελικά μετέωρος.

Η αγάπη του σπλαχνικού πατέρα (του Θεού) τότε και πάντοτε είναι πιο πέρα και πιο πάνω από όλες τις ευσέβειες, θεολογίες και αγαπολογίες.

Όποιος θέλει να έχει σχέση με τον αληθινό Θεό, όπως αυτός προβάλλεται με τον πατέρα της παραβολής, αυτός πασχίζει: **να σκέφτεται, να χαίρεται, να αγαπά** και να **ενεργεί όπως Αυτός.**



Συμμετοχή

Να μετέχετε στη χαρά όσων
χαίρονται

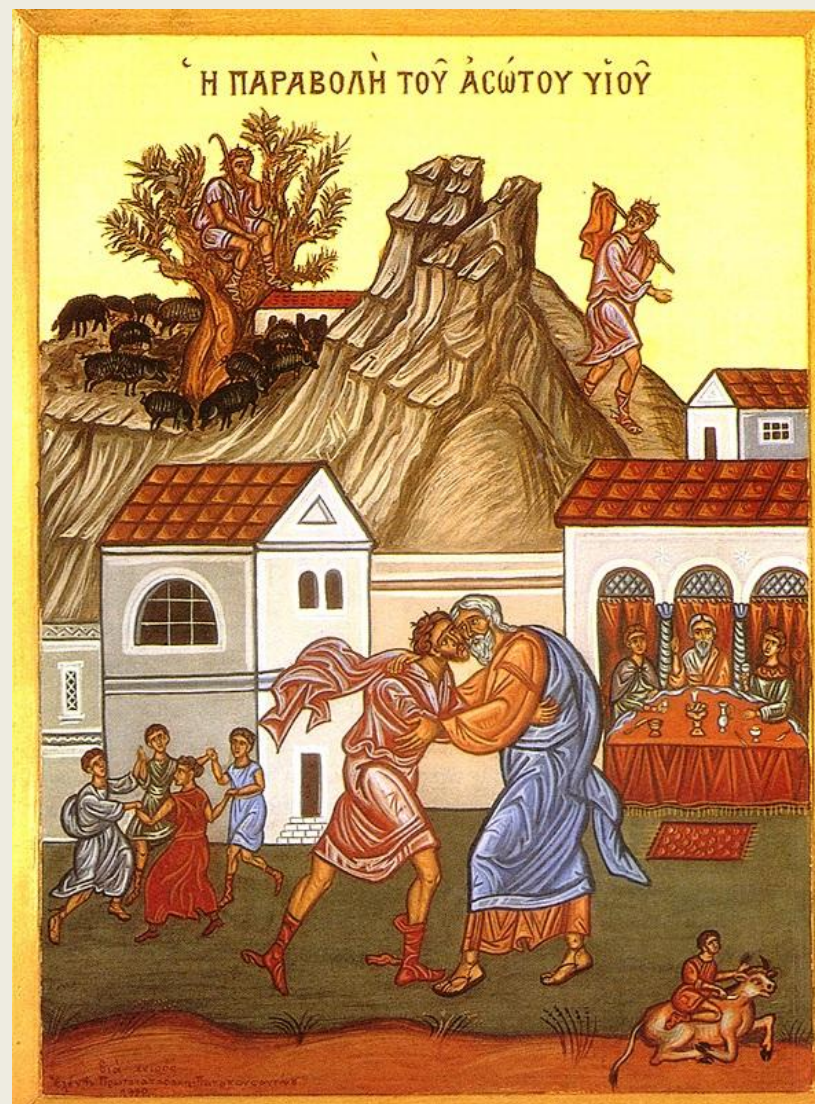
Και στη λύπη όσων λυπούνται.

Ρωμ 12,15

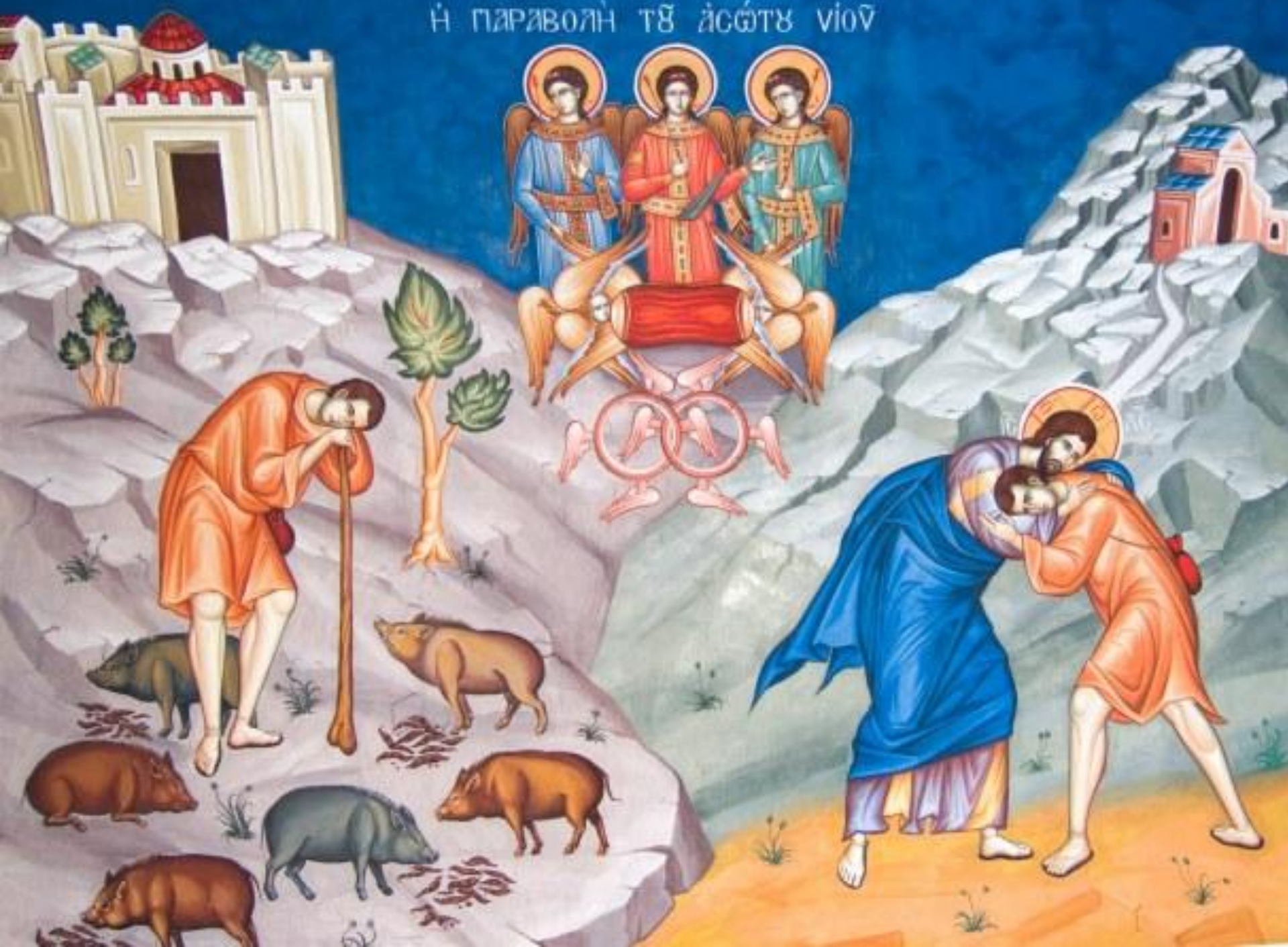
10. Αυτή την «παραβολή του σπλαχνικού πατέρα» πολλοί την ονομάζουν «παραβολή του ασώτου υιού». Ποια από τις δύο ονομασίες θεωρείτε ως πιο εύστοχη, και γιατί;

Η ονομασία της "*Παραβολή του σπλαχνικού πατέρα*" θεωρείται σήμερα ως η πιο εύστοχη, διότι **ο σπλαχνικός πατέρας** είναι σε αυτήν από την αρχή ως το τέλος της ο **πρωταγωνιστής** - και όχι ο μικρός γιος. Η συνήθης ονομασία "*Παραβολή του ασώτου*" παρεκκλίνει πλήρως από το ουσιαστικό περιεχόμενό της.

Θέμα της παραβολής δεν είναι ο άσωτος μικρός γιος αλλά η **φανέρωση του νέου προσώπου του Θεού**: το σπλαχνικό και φιλόανθρωπο, της απέραντης αγάπης, ελευθερίας, καλοσύνης και συγνώμης για όλους, πρώτιστα για τους αποπροσανατολισμένους της ζωής και τους θρησκευτικώς αυτάρκεις.



Ἡ ΠΑΡΑΒΟΛὴ τῆς ἀσώτου νιότης



Βασικά στοιχεία του μαθήματος

Κεντρική μορφή της παραβολής είναι ο πατέρας σε σχέση προς όσα κάνει για τους δύο γιους.

Με τη μορφή του πατέρα ο Ιησούς φανέρωσε παραστατικά **ποιος και πώς είναι ο αληθινός Θεός: Αγαπάά απέραντα όλους, παραμένει σπλαχνικός προς όλους, και με τον τρόπο που ο καθένας έχει ανάγκη.**

Σε αυτόν τον Θεό στηρίζονται, για να μετανοήσουν αληθινά και να διορθωθούν, όσοι παίρνουν λάθος δρόμο στη ζωή τους, καθώς και όσοι από λάθος εκτίμηση νομίζουν ότι είναι εντάξει.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Αλεξάνδρου Σούτσου «Ο Άσωτος» (1830).

Έμμετρο πεντάπρακτο στα πρότυπα της κωμωδίας του Μολιέρου επηρεασμένο και από τα θεατρικά έργα των Φαναριωτών.

Το έργο περιέχει αρκετές αιχμές σε κοινωνικά ζητήματα του τέλους του 19ου αιώνα.



«Η παραβολή του Ασώτου».
Εικόνα σε ξύλο (35,5X31 εκ.),
έργο πιθανότατα του
ζωγράφου Εμπορίου
Βενεδίκτου

(από το βιβλίο
της Νίκης Τσελέντη-
Παπαδοπούλου «Οι εικόνες της
Ελληνικής Αδελφότητας της
Βενετίας από τον 16ο έως το
πρώτο μισό του 20ού αιώνα»,
έκδοση ΥΠΠΟ-ΤΑΠ).



«Υαλογραφία» που εικονίζει την «Επιστροφή του Ασώτου Υιού». (1890). Διακοσμεί παράθυρο του Καθεδρικού Ναού του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστή στο Τσάρλεστον της Νοτίου Καρολίνας (Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής).



Χαλκογραφία του **1538** με θέμα τον Άσωτο Υιό που βόσκει χοίρους. Έργο του Γερμανού χαράκτη Χανς Σέμπαλτ Μπέχαμ.

Στο βλέμμα του «Άσωτου Υιού» φαίνεται καθαρά η μετάνοια και η θλίψη.